

Marta KONDÁŠOVÁ

SPRACOVANIE, VYDÁVANIE A VYUŽÍVANIE KARTOGRAFICKÝCH DIEL ÚZEMIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Kondášová, Marta: Processing, issue and use of cartographic series of the Slovak Republic territory. Kartografické listy, 1995, 3, 6 refs.

Abstract: Development, classification and characteristic of cartographic series managed by state, in relation to social and economical changes. State administration and organizational management of tasks in the sphere of State map series for civic requirements, purpose and possibilities of their use with laying stress upon medium- and small-scale maps.

Keywords: cartographic series, State map series, Basic map, topographic map, central authority of the state administration of geodesy and cartography.

Úvod

Osobitnou charakteristikou kartografických diel vydávaných a dosiaľ využívaných na území Slovenskej republiky (SR) je mimoriadna podmienenosť ich základných parametrov potrebami a zmenami spoločnosti. Účel tvorby a nadväzujúce parametre v príslušnom historickom období sledujú poskytovanie spoločnosťou požadovaných informácií, t.j. obsahu v príslušnom rozsahu a tvare, s patričnou aktuálnosťou po technickej i časovej stránke. Plneniu spoločenského účelu sa podriaďuje aj organizácia prác tvorby a vydávania kartografických diel.

Významné kartografické diela rozsiahle obsahom informácií alebo zobrazovaným územím sa zabezpečovali štátom. Spoločenský účel a štátny záujem v oblasti kartografických diel zabezpečuje štát súborom záväzných právnych a technických noriem, vymedzením pôsobnosti orgánov štátnej správy, ich organizácií a iných subjektov, nariaďovaním konkrétnych úloh, ustanovením účelu, osobitných znakov či zásad a iných pravidiel spracovania, vydávania a rozširovania kartografických diel.

Súčasnú kartografické diela z územia Slovenskej republiky

V celej histórii tvorby, obnovy, vydávania a používania sa kartografické diela rozlišovali podľa dvoch hlavných úloh zabezpečovaných štátom - na kartografické diela pre vojenské účely, resp. obranu štátu a pre civilnú potrebu. Podobne to vyplýva aj zo zákona FZ ČSSR č. 46/71 Zb. o geodézii a kartografii a vyhlášky SÚGK č. 81/73 Zb. v znení jej novely č. 52/85 Zb., tzv. Vyhlášky o kartografických dielach.

Kartografické dielo (KD) sa definuje ako "kartografické znázornenie zemského povrchu alebo jeho časti alebo iných predmetov či javov objektívnej skutočnosti spolu s textovými a inými vysvetlivkami." **Štátne mapové dielo (ŠMD)** sa definuje ako "súvislé zobrazenie štátneho územia vyhotovené v štátnom záujme a podľa jednotných zásad".

V zákone č. 46/71 Zb. sa tieto definície uvádzajú pre rámcovú orientáciu pôsobnosti jednotlivých subjektov pri spoločenskej organizácii odborných prác spojených s vytváraním a vydávaním KD a ŠMD a s používaním ŠMD ako výsledkov týchto prác. Vyhláška o kartografických dielach nadväzujúca na zákon vymedzuje niektoré odborné znaky KD na posudzovanie a rozlišovanie KD, a to "kartografické znázornenie, kartografické vyjadrovacie prostriedky, kartografická generalizácia a zvolená presnosť znázornenia predmetov

a javov". Tiež sa stanovujú formálne náležitosti uvádzané na každej rozmnoženine v prípade vydania, a to "názov diela, mierka, názov a sídlo vydavateľa a rok vydania" a podľa potreby aj osobitný spôsob (stupeň) obmedzenia zverejňovania a rozširovania. Priamy vzťah medzi KD a ŠMD sa nedefinuje. Vzťah vyplýva nepriamo zo znakov a ďalších náležitostí KD a z určenia rozširovania ŠMD uvedených vo vyhláske. Je zrejmé, že ŠMD sa považuje za KD s ochranou autorských práv, pokiaľ spĺňa tomu zodpovedajúce znaky a náležitosti. V praxi používania ŠMD na tvorbu a vydanie iných kartografických diel sa za KD s ochranou autorských práv považujú všetky ŠMD stredných a malých mierok. V oblasti veľkých mierok sa takto používajú tituly vytvárajúce súbor ŠMD 1:5000 s výskopisom, ostatné tvoria operát Evidencie nehnuteľností, v súčasnosti Katastra nehnuteľností.

Definície sú v súčasnosti predmetom diskusií tak v súvislosti s úpravou zákona o geodézii a kartografii na nové spoločenské podmienky, novými technológiami spracovania a s postavením KD ako diela vedeckého či umeleckého.

KD, ktoré zobrazujú územie SR a dosiaľ sa využívajú, boli vytvorené, prepracované alebo obnovené v pôsobnosti štátu po r. 1968. Vzhľadom na pôsobnosť štátu v oblasti ich spracovania a vydávania podľa zákona č.46/71 Zb., záujmy štátu na obrane, spôsob rozširovania a zásady ich spracovania, KD sa delili na:

- KD pre civilné potreby, konkrétne pre:

- potreby národného hospodárstva, s rozširovaním obmedzeným spravidla spôsobom "pre vnútornú potrebu orgánov.....",

- potreby verejnosti, s rozširovaním neobmedzeným,

- KD pre potreby obrany štátu, s rozširovaním obmedzeným spravidla spôsobom "tajné".

Kartografické diela pre civilné potreby štátu v pôsobnosti podľa zákona 46/71 Zb. zabezpečoval ústredný orgán štátnej správy geodézie a kartografie na území SR - Slovenský úrad geodézie a kartografie (ďalej: úrad). Jeho činnosť bola zameraná predovšetkým na spracovanie, vydávanie a rozširovanie ŠMD a iných KD pre národné hospodárstvo, tzv. **máp pre hospodársku výstavbu** (MHV), s obmedzeným rozširovaním, ktoré zahŕňali:

- **štátne mapové diela pre civilné potreby** členené na

- mapy veľkých mierok,

- základné mapy (ZM) stredných mierok,

- mapy územných celkov stredných mierok,

- mapy malých mierok,

- **odvetvové tematické mapové diela.**

Úrad tu pôsobí ako vydavateľ máp pre hospodársku výstavbu. Spracovateľmi sú organizácie podriadené úradu. V prípade tematických máp iných odvetví je tematický obsah spracovávaný aj organizáciou podriadenou ústrednému orgánu príslušného odvetvia na základe dohôd s úradom. Týmito dohodami úrad zabezpečuje koordináciu vydávania a rozširovania ŠMD i odvetvových tematických mapových diel. Úrad SR na základe medzirezortných dohôd presunul svoju vydavateľskú pôsobnosť v oblasti odvetvových tematických diel od r. 1991 na orgány štátnej správy príslušných odvetví. Vydavateľská činnosť úradu pri mapových listoch jednotlivých titulov základných a tematických máp stredných mierok a Štátnej mapy odvodenej 1:5000 (ŠMO-5) v priestore hraníc medzi Českou republikou a Slovenskou republikou bola vymedzená delimitačou dohodou s úradom Českej republiky. Od roku 1993 sú tieto tzv. hraničné mapové listy vydávané už v pôsobnosti oboch úradov ako ústredných orgánov dvoch štátov.

Zmeny v koncepcii tvorby, vydávania a rozširovania máp pre civilnú potrebu boli vyvolané spoločenskou situáciou od roku 1969 na území federatívnej ČSSR. Koncepcia

MHV sa realizovala podľa predpisu ÚSGK č. 6070/1968-5 "Zásady na tvorbu, vydávanie a rozširovanie súboru máp určených pre potreby národného hospodárstva v S-JTSK". Zásady koncepcie vychádzali z Uznesenia vlády č. 327/1968 "o používaní súradnicových systémov, geodetických a kartografických materiálov na území ČSSR" a zoznamov utajovaných skutočností v odbore pôsobnosti úradov.

Výsledkom ich realizácie boli hlavne základné mapy a ostatné tituly máp stredných mierok súboru MHV, ktoré nahradili používanie topografických máp v národnom hospodárstve. Pre technické účely a tvorbu odvodených máp bola ako "tajná" vydaná len ZM 1:10 000 v 2. verzii. Podkladom pre ZM 1:10 000 bola topografická mapa 1:10 000, reambulovaná v redukovanom obsahu - bez údajov pre potreby obrany a bez obsahu, ktorý bol vyhradený mapám iných odvetví. Obdobné rozdiely sú medzi obsahom ZM a obsahom topografických máp menších mierok. Technickohospodárske mapy (THM), vytvorené do r. 1969 v S-42, boli obnovené v S-JTSK ako Mapy evidencie nehnuteľností (MEN), alebo ŠMO-5. Obnovu mapového operátu máp evidencie nehnuteľností (EN) nahradila tvorba základnej mapy veľkej mierky (ZMVM). Vývoj tvorby a obnovy ŠMD veľkých mierok je podrobne popísaný v správe pre FIG [2].

Jednotlivé tituly ŠMD, vytvorené podľa koncepcie MHV, dodnes vydáva úrad, rozširujú sa mapovými službami Geodetického a kartografického ústavu Bratislava na základe zmien a opatrení úradu z r. 1991. Ich charakteristiku a stav vydania uvádza Katalóg máp [3]. V nadväznosti na množstvo zmien v obsahu operátu EN, resp. katastra nehnuteľností (KN) v súvislosti so spoločensko-ekonomickými zmenami po r. 1990, je v súčasnosti už celý súbor technických predpisov prepracovaný. Doteraz vydané MEN v siahových a dekadických mierkach, THM a ZMVM budú obnovené ako katastrálne mapy a podľa potreby a nových predpisov pre KN nahrádzané tvorbou ZMVM. Koncepcionálne zámery úradu SR pri vydávaní ŠMD stredných mierok po roku 1989 sú uverejnené v príspevku [4].

Tvorbu, obnovu, vydávanie a rozširovanie **kartografických diel pre potreby obrany štátu** v nadväznosti na ústavu štátu, na zákon č. 46/1971 Zb. a na iné právne predpisy zabezpečovalo Federálne ministerstvo národnej obrany (FMNO), od r. 1993 Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (MO SR). Pôsobnosť MO SR v odbore geodézie a kartografie podrobnejšie popisuje [1,5]. ŠMD, po r. 1968 vydávané výhradne pre potreby obrany štátu, tvoria hlavne tituly **topografických máp** stredných mierok.

Topografické mapy vznikli pôvodným mapovaním najskôr v mierke 1:25 000, potom 1:10 000 v súvislosti s úlohami na budovaní povojnového hospodárstva a obnovy Československej republiky (ČSR). Pôvodne boli určené tak pre potreby hospodárstva, ako i pre obranu štátu. Mapovanie bolo vykonané v spolupráci oboch orgánov do roku 1968 podľa jednotných zásad, v jednotnom súradnicovom a zobrazovacom systéme S-42. Topografické mapy 1:25 000 a odvodené topografické mapy menších mierok vydal GŠ ČSLA. Topografická mapa 1:10 000 sa realizovala len v 1. vydaní vtedajším úradom (ÚSGK), v ďalšom období bola prepracovaná na Základnú mapu 1:10 000 pre civilnú potrebu národného hospodárstva. Topografické mapy mierok 1:25 000 a menších ostali určené výhradne pre potreby obrany štátu, ich ďalšia obnova, vydávanie a využívanie sú teraz v pôsobnosti MO SR.

V oblasti **kartografických diel pre verejnosť** (školy, vedu, kultúru, šport a pod.) na území SR do r. 1990 pôsobí ako vydavateľ hlavne organizácia úradu špecializovaná na vykonávanie kartografických a polygrafických prác - Slovenská kartografia, ale tiež aj iné orgány štátnej správy a organizácie oprávnené na túto činnosť osobitným právnym predpisom. Viazali sa na pôsobnosť úradu oznamovacou povinnosťou. Pôsobnosť štátnej správy (úradu) podľa zákona a Vyhlášky o kartografických dielach sa vykonáva vydávaním súhlasov úradu na vydanie KD pre vydavateľov osobitne neoprávnených a zabezpečovaním spracovania, vydávania a rozširovania týchto diel v súlade so "Smernicou pre spracovanie kartografických publikácií územia ČSSR určených na verejné rozši-

rovanie" vydanou bývalou Slovenskou správou geodézie a kartografie pod č. 3-0138/69. Touto smernicou boli do r. 1990 viazaní aj osobitne oprávnení vydavateľa a všetci spracovatelia KD pre verejnosť.

Podmienka spracovania znemožňovala priame použitie ŠMD s obmedzeným rozširovaním a viedla k tomu, že kartografické diela pre verejnosť mali orientačný, nie technický charakter. Ekonomické záujmy štátu na vydávaní kartografických diel pre verejnosť si preto vyžiadali vytvorenie osobitného súboru "**podkladových máp pre verejnosť**" mierky 1:50 000 a 1:200 000 súvisle pokrývajúcich územie SR, s využitím ZM - prepracovaním ich obsahu a technických parametrov. Súborné neboli vydané ako samostatné tituly. Použili sa ako priamy podklad na vydanie tematických KD pre vedu, kultúru a šport, ale aj geologických a iných máp celého územia SR. Napriek použitiu ZM značné a v rámci mapového listu nerovnomerné rozdiely v polohovej presnosti identického obsahu sú dôsledkom povinnej úpravy základných parametrov ZM pri spracovaní podkladových máp. Významným počinom v oblasti malých mierok boli KD "Jednotnej sústavy školských kartografických pomôcok" pre školy a Atlas SSR pre vedu a kultúru. Podkladové mapy Atlasu SSR sa doposiaľ využívajú.

Územie SR v oblasti máp stredných mierok je pokryté ŠMD topografického charakteru dvojakého určenia s rôznym spôsobom rozširovania. Existencia v súčasnosti používaných základných i topografických máp s odlišnými zásadami ich tvorby je odrazom vývoja potrieb a spoločensko-politickej situácie v štáte, obmedzenia používania topografických máp pre civilné potreby po r. 1968. Topografické mapy sa dodnes rozširujú s obmedzením.

Organizačné zabezpečenie spracovania, vydávania a rozširovania ŠMD

Postavenie úradu na území SR ako ústredného orgánu štátnej správy geodézie a kartografie podriadeného vláde SR (do r. 1992 republikovej, potom štátnej) upravoval Zákon SNR č. 39/1973 Zb. o orgánoch geodézie a kartografie nadväzujúci na Zákon SNR č. 207/1968 Zb. o zriadení ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy a Ústavný zákon č. 143/1968 Zb. o Československej federácii. V súvislosti s politickými zmenami v r. 1990 a štátoprávnym usporiadaním od r. 1993 bol názov úradu viackrát zmenený, naposledy Zákomom NR č.2/1993 Z.z., ktorým sa zmenil a doplnil Zákon SNR č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy SR. Podľa uvedených zákonov zásady činnosti a organizáciu (štátut) úradu schvaľuje vláda SR. Na čele úradu stojí predseda, ktorého vymenúva a odvoláva vláda SR. Pôsobnosť úradu v oblasti ŠMD a kartografických diel ostala nezmenená. V nadväznosti na uvedené zákony, zákon č. 46/1971 Zb., úrad riadi spracovanie, vydávanie a využívanie ŠMD, určuje ich koncepcie a zodpovedá za ich realizáciu. V súlade s ďalšími zákonmi či nariadeniami vydanými vládou vydáva vykonávacie právne a technické predpisy a iné akty riadenia na zabezpečenie týchto činností v podriadených organizáciách, prípadne inými subjektami. Terajší "Úrad geodézie, kartografie a katastra SR" (ÚGKK SR) ako vydavateľ ŠMD schvaľuje EP ŠMD, formou "súhlasu na vydanie KD" rozhoduje o vydaní (rozširovaní) a tvorbe kartografických diel v analógovej i digitálnej forme spracovaných s použitím ŠMD, sleduje a kontroluje tieto činnosti. Určuje zásady a postupy na zostavenie EP, vydávanie, rozširovanie a používanie ŠMD. Vykonávanie týchto činností zabezpečuje prostredníctvom poverených organizácií.

Spoločenské a ekonomické zmeny, ktoré nastali po roku 1989 a na ne nadväzujúce legislatívne úpravy, sa prejavili hlavne v novej organizačnej štruktúre úradu pri správe, spracovaní, vydávaní a rozširovaní ŠMD, v nových účeloch a podmienkach ich využívania a rozširovania. Zmeny sa odrazili v titulovej skladbe ročných edičných plánov úradu (EP) a v obsahu titulov.

Úrad SR zriadil od r. 1991 novú rozpočtovú organizáciu rezortu - Geodetický a

kartografický ústav v Bratislave (ďalej len "GKÚ"). Správu a úlohy v oblasti ŠMD mierok 1:25 000 a menších, zostavenie EP a zabezpečenie tlače všetkých titulov stredných a malých mierok (SMM), ktoré dovtedy zabezpečovali územné orgány podriadené úradu - bývalej krajskej správy (KSGK) ako investori dodávateľsko-odberateľským spôsobom v štátnych podnikoch úradu, prevzal GKÚ. Na GKÚ súčasne prešli aj úlohy a kapacity Slovenskej kartografie, š.p. v oblasti kartografického spracovania týchto ŠMD. Na KSGK boli z Geodézií, š.p. presunuté výrobné úlohy a kapacity EN, spracovania titulov 1:10 000 a mapové služby. S narastaním úloh EN po r. 1990 sa z KSGK podľa zákona č. 266/92 Zb. vyprofilovali miestne orgány štátnej správy pre kataster nehnuteľností - Katastrálne úrady a na GKÚ od r. 1995 prešli aj úlohy a kapacity zabezpečujúce správu a spracovanie titulov 1:10 000 a mapové služby.

Zabezpečenie úloh vydávania, rozširovania a používania ŠMD

O úlohách GKÚ v oblasti automatizovaného informačného systému geodézie, kartografie a katastra vrátane základnej bázy údajov pre geografický informačný systém, topografického, kartografického a digitálneho spracovania ŠMD a iných KD, fondov a činnosti Ústredného archívu informuje príspevok [6].

V súvislosti s novými úlohami od r. 1995 GKÚ zabezpečuje rozširovanie ŠMD, technických predpisov, názvoslovných a iných publikácií vydaných ÚGKK SR distribúciou predajných štandardných výtlačkov v mapových službách (MS). MS informujú o vydaných tituloch ŠMD a edičných plánoch ŠMD SMM bežného roku. V prípade nedostatočnej zásoby hlavne máp veľkých mierok poskytujú alebo zabezpečujú jednofarebné kópie posledného vydania týchto máp. Kópie aktuálnych, nevydaných máp veľkých mierok a iného operátu katastra nehnuteľností vyhotovujú len s predchádzajúcim písomným súhlasom príslušnej správy katastra alebo katastrálneho úradu. Adresy mapových služieb uvádza Katalóg máp [3]. Distribúciu jednotlivých titulov ŠMD veľkých a stredných mierok vykonávajú MS v rámci svojej územnej pôsobnosti.

Ďalšie úlohy súvisiace s využívaním ŠMD a nadväzujúce na dokumentáciu, EP, a MS zabezpečuje GKÚ centrálné. K týmto úlohám patria:

- vybavovanie požiadaviek na dodávky výtlačkov ŠMD SMM a iných publikácií ÚGKK rozsahom presahujúcich územnú pôsobnosť alebo zásoby MS, dodávok výtlačkov ŠMD do zahraničia a Spravodajcu ÚGKK SR pre predplatiteľov,

- poskytovanie informácií o edičných plánoch ÚGKK SR aj výhľadových, o možnostiach a postupoch používania ŠMD na rôzne účely a možnostiach spracovania iných kartografických diel,

- zhromažďovanie požiadaviek na nové a ďalšie vydania ŠMD SMM a na vydania iných kartografických diel na podklade ŠMD SMM, premietanie požiadaviek do ročného a výhľadového EP ÚGKK SR a do výrobných úloh GKÚ,

- dokumentácia tvorby, obnovy a vydávania ŠMD SMM a poskytovanie tohto operátu,
- zabezpečenie použitia výtlačkov a ďalšieho operátu tvorby a obnovy vydaných i rozpracovaných ŠMD SMM (tlačových podkladov, originálov a pod.) na tvorbu a vydanie iných kartografických diel alebo na iné komerčné účely vydávaním súhlasov a spracovaním zmlúv,

- spracovanie zmlúv a harmonogramov na tlač EP, preberanie a zabezpečenie dodávok ŠMD SMM do MS,

- koordinácia činnosti mapových služieb (vrátane cien) a používania dokumentačného operátu ŠMD SMM na účely ich obnovy a vydania s potrebami iných užívateľov.

Tvorbu, obnovu a vydávanie máp veľkých mierok vrátane dopĺňovania výtlačkov týchto titulov na **distribúciu v MS** GKÚ, dokumentáciu, poskytovanie operátu máp veľkých

mierok a Informácií o ich EP a používaní zabezpečujú naďalej katastrálne úrady podľa svojej územnej pôsobnosti.

Účel, postup a podmienky využívania ŠMD SMM

Základné parametre, zostavenie a grafické vyjadrenie obsahu ŠMD pri ich tvorbe podľa koncepcie MHV zodpovedali určeným potrebám "plánovania a hospodárskej výstavby". V tomto zmysle sa tieto ŠMD do r. 1990 aj rozširovali a používali. ZM i mapy územných celkov sa používali ako priame podklady na tvorbu a vydanie odvetvových tematických mapových diel alebo tematických máp rôznych územných celkov, na účely plánovania a projektovania. Tieto boli určené na zverejňovanie s rozširovaním obmedzeným ako ŠMD.

Použitie ŠMD na tvorbu a vydanie tematických KD pre verejnosť bolo podmienené osobitným spracovaním KD, dokumentačný operát ŠMD mierok 1:400 000 a väčších sa za týmto účelom málo používal. Na tvorbu a vydanie týchto KD menších mierok sa používali podkladové mapy Atlasu SSR a ŠMD s neobmedzeným rozširovaním.

Rozšírenie použitia ŠMD SMM, zvlášť ZM, umožnila spoločenská situácia po r. 1990. Do oblasti využívania ŠMD SMM zasiahol Zákon č. 383/1990 Zb. o ochrane štátneho tajomstva a "Zoznam skutočností tvoriacich predmet hospodárskeho tajomstva" v odbore pôsobnosti úradu, platný od 2.5.1991. V súlade s týmito právnymi predpismi úrad zrušil smernicu SSGK č. 3-0138/69 a obmedzenia rozširovania celého súboru ŠMD SMM vyplývajúce z ich určenia vyhradeného pôvodne pre potreby hospodárstva, vrátane 2. verzie ZM 1:10 000. Uvoľnením rozširovania ŠMD SMM pre všetky verejné účely sa v súčasnosti na priamu spotrebu predávajú výtlačky všetkým osobám. Výtlačky i operát tvorby a obnovy ŠMD SMM sú k dispozícii na použitie v zmysle autorského zákona v celej šírke obsahu a mierok. Týmto počínom sa širokej verejnosti sprístupnil ďalší, na rozdiel od podkladových máp pre verejnosť aj technický podklad na základnú orientáciu v území i na priame použitie na tvorbu a vydávanie KD a iných máp, jednotný pre celú civilnú sféru. O jeho použiteľnosti v súčasnosti rozhodujú požiadavky užívateľov na jeho kvalitu a aktuálnosť, informačný obsah, technické možnosti jeho využitia, dosiahnuteľnosť vzhľadom na koordináciu požiadaviek užívateľov a procesu jeho spracovania a vydávania (operatívnosť poskytovania) a cena.

Použitie ŠMD podľa zákona č. 46/1971 Zb. povoľuje úrad v rámci svojej pôsobnosti ako vydavateľ ŠMD - súhlasom na vydanie KD a v rámci pôsobnosti správcov ŠMD "súhlasom" na použitie ŠMD formou zmluvy a postupom podľa vyhlášky úradu č. 81/73 Zb. v znení jej novely č. 52/85 Zb. a štatútov organizácií podriadených úradu. Tento postup je v súlade s autorským zákonom č. 247/1990 Zb. Pri vydaní, resp. rozširovaní KD na podklade ŠMD je zo strany vydavateľa KD potrebné požiadať úrad o súhlas (rozhodnutie) na vydanie KD a v prípade súhlasu úradu uzavrieť zmluvu so správcom ŠMD na použitie ŠMD. Podkladom pre uzavretie zmluvy je písomná žiadosť podaná vydavateľom budúceho KD. V prípade tvorby KD pre vlastnú (osobnú) potrebu nie je potrebné žiadať súhlas úradu. Tvorca kartografického diela podáva žiadosť len správcovi za účelom povolenia a uzavretia zmluvy na použitie ŠMD. Správcom ŠMD SMM z poverenia úradu je GKÚ. Použitie ŠMD veľkých mierok s výnimkou katastrálnych máp zabezpečujú ako správcovia Katastrálne úrady.

Základné podmienky použitia ŠMD SMM na tvorbu alebo vydanie iných kartografických diel, požadované správcom:

1. Podklady ŠMD (ďalej len "operát") sa poskytujú na základe písomnej žiadosti právnického alebo fyzického subjektu (ďalej len "subjekt"). Žiadosť sa podáva správcovi ŠMD a obsahuje údaje o ŠMD a budúcom KD stanovené vyhláškou úradu č. 52/1985

Zb. Ďalší obsah žiadosti na uzavretie zmluvy v prípade potreby určí alebo so subjektom prerokuje správca.

2. Súhlas a zmluvu na použitie operátu vydá a uzavrie správca v prípade vydania KD až po súhlase úradu s vydaním KD; v prípade oprávnenia vydania KD podľa iných právnych predpisov po oznámení zámeru vydať KD, ktoré podá subjekt vydavateľovi ŠMD.

3. Každé ďalšie použitie poskytnutého operátu na tvorbu a vydanie KD za účelom obchodného rozširovania je subjekt povinný dopredu oznámiť správcovi.

4. Zmenu výšky tlačového nákladu alebo výšku dotlače KD je subjekt povinný pred začatím rozširovania KD oznámiť správcovi.

5. Na tvorbu alebo vydanie KD môžu byť poskytnuté duplikáty operátu vyhotovené na náklady subjektu. Originálne tlačové podklady ŠMD sa zapožičiavajú len výnimočne. V tomto prípade musí subjekt prijať podmienky zapožičania originálov určené správcom:

- termíny vrátenia, vrátenie podkladov v neporušenom stave,
- úhrada nákladov za vrátenie do pôvodného stavu, alebo nákladov za nové spracovanie v prípade poškodenia originálov. Použitie originálov je možné riešiť aj v rámci zabezpečenia spracovania alebo tlače KD v pôsobnosti správcu.

6. Prvé a každé ďalšie použitie operátu uhradí subjekt vo výške stanovenej dohodou a podľa platných cenových predpisov. Výšku úhrady stanoví správca a môže ju upresniť na základe oznámenia podľa bodu 3 a 4.

7. Na každom exemplári vyhotoveného alebo vydaného KD bude okrem tirážnych údajov stanovených vydavateľom KD (údajov o KD) uvedená doložka o ochrane autorských práv k ŠMD v znení "Topografický obsah © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky 19 ..", (pri prepracovaní operátu z analógovej do digitálnej formy v znení "Topografický podklad ©..." v metadátoch rozmnoženín vytvorenej digitálnej mapy), číslo a dátum súhlasu úradu na vydanie KD alebo súhlasu správcu na použitie operátu.

8. Pri použití operátu na tvorbu a vyhotovenie rozmnoženín KD za účelom verejného rozširovania subjekt musí odovzdať bezplatne a do 14 dní od rozmnoženia minimálne 2 rozmnoženiny KD na dokumentačné a archívne účely správcovi. Ak je subjekt schopný poskytnúť vydané kartografické dielo na počítačovom pamäťovom médiu, môže byť odovzdané touto formou.

9. Operát, jeho časť alebo duplikát nesmie subjekt poskytnúť inému subjektu, pokiaľ takéto poskytnutie a jeho účel nie je dohodnutý v zmluve.

Zmluvná forma súhlasu na použitie operátu ŠMD nevylučuje dohodnúť podľa platných právnych predpisov ďalšie podmienky v záujme ochrany autorských práv k ŠMD, spracovania a ochrany autorských práv kartografického diela.

LITERATÚRA

- [1] BARICA, P. - PIROH, J.: Topografický ústav Armády Slovenskej republiky a jeho úlohy pri realizácii topograficko-geodetického zabezpečenia vojsk ASR. Kartografické listy, 1994, 2, s. 131-133.
- [2] KAPITOLY z histórie geodézie v Československu 1945-1987. Bratislava, Čs. národný komitét pre FIG - VÚGK 1988.
- [3] KATALÓG máp. Štátne mapové diela. Bratislava, ÚGKK SR 1993.
- [4] PAVLÍKOVÁ, G. - FIČOR, D.: Tvorba, obnova a vydávanie máp stredných mierok v Slovenskej republike do roku 2000. Kartografické listy, 1994, 2, s. 7-13.
- [5] PIROH, J.: Vývoj topografických informácií a úloha topografických máp v tomto procese. Kartografické listy, 1994, 2, s. 15-19.

S u m m a r y

Processing, issue and use of cartographic series of the Slovak Republic territory

The main features and the conception of cartographic works (CW), at present covering continuous the whole surface of the Slovak Republic, were especially influenced by the socio-political and economical situation after 1968. Consequent to this, a differentiation arose between CW for civic requirements (for the national economy and general public) and CW for military use (state defence). Principles of the State map series (SMS), inception and differences of the maps constituting part of the Basic Map and topographic map sets as a SMS of topographic character with a limited distribution, different intending and distribution modus.

The publisher of SMS for civic requirements as a central authority of geodesy a cartography (authority) subordinated to government). Activity of organizations subordinated to the authority at the SMS processing, issue and distribution. Consequence of social changes after 1989:

- organizational changes and contemporaneous activity of authority organizations, special tasks and services of the Geodetic and Cartographic Institute provided in connexion with administration of the documentation the medium- and small-scale SMS, with the arrangement of authorities edition plan and with SMS distribution,

- changes in KD processing for the general public ŠMD SMM without distribution limitation as additional KD for the general public.

Procedur and terms at putting SMS published by authorities in practice:

1. Topographic base of SMS is available for creation and issue of another CW on the basis of written request of juridical or physical subject (subject). The requestis submitted to the organisation which was instructed for grant that topografic base by publisher (administrator). Administrator and user make a contract for using the topographic base.

2. Any next application of granted topographic base for creation and issue of another CW for publishing must be announced to the administrator.

3. The subject has to inform the administrator about all changes of number of copies and about each reprint of maps.

4. The original print forms of SMS are not for lend out. There is possibility to grant the copies of print forms only.

5. The subject will remit the sum for the first and each other using of topographic base according to the administrator and the price can be adjusted according to the information from item 3.

6. At each ofcopy of CW has to be printed following text copyright of SMS, that means:

"Topographic base © Authority of Geodesy, Cartography and Cadastre of Slovak Republic, 19.."

7. After print and issue the subject will send at least one copy of the map to the administrator for documentation - free of charge.

Lektoroval:

Ing. Dušan Fičor

**Slovenský úrad geodézie, kartografie a katastra SR,
Bratislava**